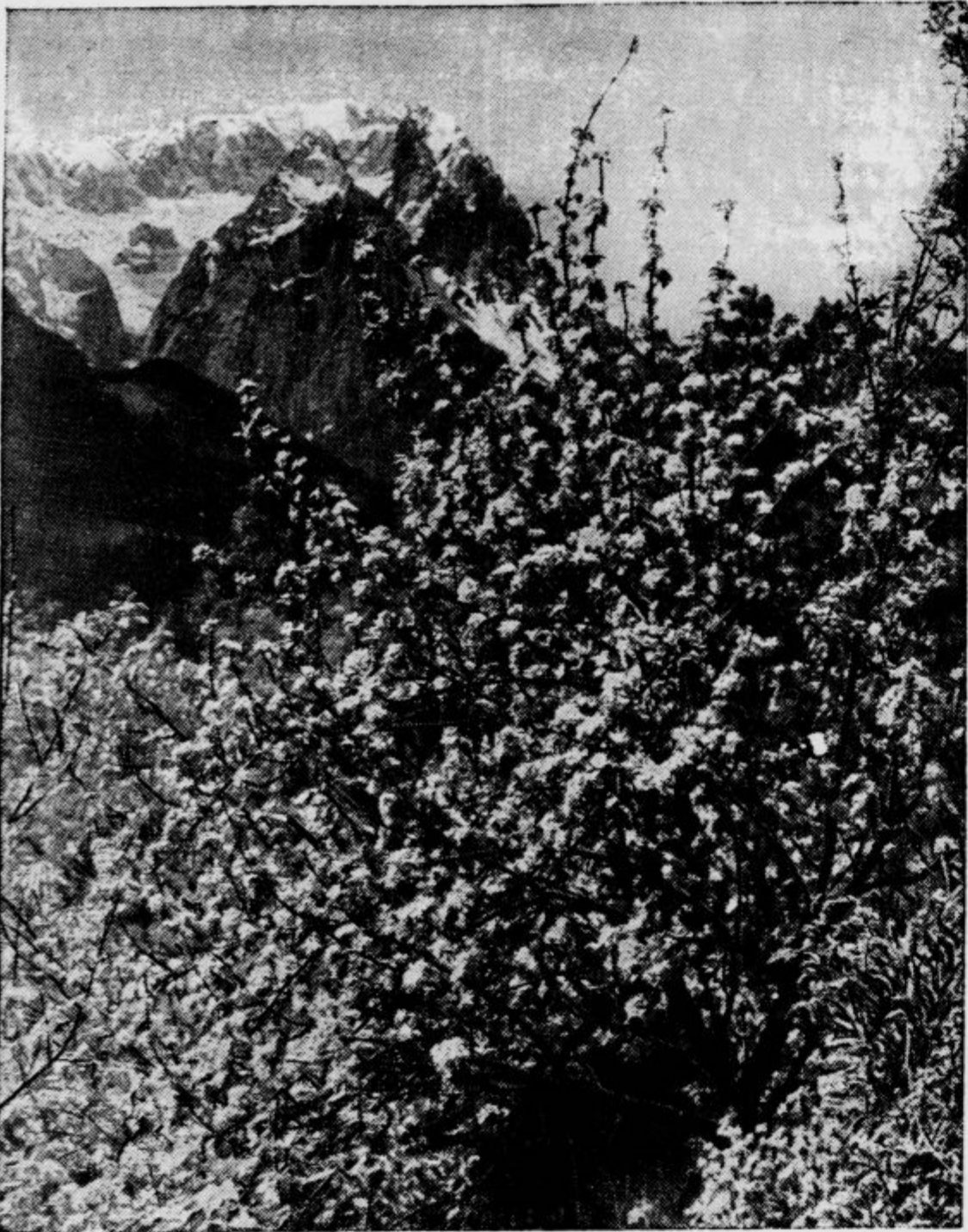

Vera in vraže za binkoštni čas

Še nekaj paberkov o starem verovanju med našim kmečkim ljudstvom

Pomlad v gorah — La primavera nelle Alpi

Znano je le še na Kozjaku in okolici Soštanja, da so v starih časih kurili tudi na binkoštno soboto kres; kresove so zažigali na njivah, in ko so se vrnil domov, so škropili po vseh shrambah. Nekaj sledov o binkoštnem kresovanju zaslediš tudi še v Zilji. Ohranjeni pa so še običaji, ki se izvajajo tudi na kres in Jurjevo. Tako pokajo na binkoštno »biljo« v Zilji in v Prekmurju za biči. Prekmurci obesimo tudi na »risalsko« soboto na hlevska vrata sipkove veje, da ne morejo coprnice do živine. V Mežiški dolini je zabranil hlevske čarovnicam, da niso mogle narediti škode na njivah, s tem, da je pred zoro na binkoštno nedeljo zataknil v srednjo brazdo vsake njive po eno blagoslovljeno šibo. Tudi v okolici Laškega gredo ljudje za rana na binkoštno nedeljo na njive in zatakajo vanje blagoslovljene vejice, škropijo z vodo in molijo. V Rožu priložijo na binkošti k vratom in nataknejo na okna zelene brezove veje, da sede nanje sveti Duh.

Binkoštna rosa je zelo dragocena. Prekmurci nabirajo na »risalsko« nedeljo roso v »dojnje« lonce in krave bodo imele zato več in boljše mleka. To dokazuje, da se je moč Jurjeve rose, ki je po ruskem verovanju nebeško mleko (nebesnoje molo-ko) in da je kravam mleko prenesla na naše binkošti. Zato mora pri nas kosce na binkoštno nedeljo mahnti s koso še pred sončnim vzhodom trikrat narobe, t. j. od leve na desno, pa mu v letu ne bo zmanjkalo mleka in krme. V Prekmurju združijo ta običaj še s krajezem, kar pridobitek še poveča. Na »risalski« petek naberejo trave na »osodu« posestnika, kateremu nameravajo za leto dni odvzeti mleko; to travo pokladajo svojim kravam, ki dajo nato toliko mleka povrh, kolikor bi ga imele sosedove. Največja nevarnost pa preti v tem oziru in pred čarovnicami sploh na binkoštno soboto do binkoštnega jutra. Zato ne sme v tej noči nihče iz hiše, zmešalo bi se mu. Hišna in hlevska vrata zaklenejo že pred mrakom. Na binkoštno soboto je treba prignati ovce s pašo še pred mrakom in jih zapreti v hlev, da jih ne molzejo čarovnice. Na binkoštno nedeljo vstajajo zelo zgodaj in zaženejo živino na travnike kar vse »povprek«. Na Korškem morajo gnati pastirji na binkošti živino še pred sončnim vzhodom na pašo, v Lendavi pa že takoj po polnoči. Da ne zamudijo binkoštno rose, je povsod v Sloveniji vera, da je treba tega dne

zgodaj iz postelje, in onega, ki je zadnji vstal, zasmehujejo. »Risalski sopi« pravijo v Prekmurju tistemu, ki je zadnji vstal, in se norčujejo iz njega: »Sopi, sopi, dupla, stare puštre zatik!« V ljutomerski okolici mu rečejo binkoštni »luljaj«, v Meziški je binkoštni »čolej«, v Saški dolini je »flinckunja«. Kdor prižene zadnji živino na pašo, je »sopi«. Pastir, ki prižene na binkošti prvi živino na pašo, dobi venec, oni, ki prižene zadnji, je binkoštni »volej«; na Stajerskem je bil zadnji pastir »lukman«, zadnja pastirica pa »lukmanca«. Svoj čas je bil pastirju, ki je na binkošti prvi prignal živino na pašo, odmerjen del pašnika, ki je bil samo njegov. Tak pašnik se je imenoval »velenjak«. V Tuhtinju je pastir, ki prižene na binkošti prvi na pašo, »čaščen«, zamudniku pa kličejo »Pomije lók, lók, lók!« V Rožu so rekali pastirju, ki je prišel zadnji z živino na pašo, »binkoštni kralj«. In so mu skušali obesiti žabo za vrat, priklanjali so se mu in govorili: »Potolci ga, pomolzi ga, vrzi ga za plot, pa daj mu skiedo pečenih krot!« Še danes pravijo na Korškem pastirju, ki se na binkošti zaleži, »potocihar« in mu kličejo:

Potolci ga,
pomolzi ga,
zavleci ga za plot!

V dravski dolini pravijo binkoštnemu zaspincu »binkoštni luknja«, a tistemu, ki je po sončnem vzhodu še v postelji, natrosijo kopriv v posteljo. Zaspance dobi kopri ve postelji tudi v Meziški dolini in v Zilji.

Na binkoštno nedeljo mora pastir vstati še pred zoro že zaradi tega, da bi čarovnice in sosedje ne poželi binkoštno rose. V Zilji je na binkoštno nedeljo v času, ko se delita noč in dan, hodil nevoščljiv kmet po sosedovi rži, preko rame je imel navazana dva krajca rjuhe iz domačega platna, tretji krajec je vlek za seboj po žitu, z levico je držal četrti krajec, z desnico pa je žel roso z rži. Ko je požel vso roso z rži, je šel še na pšenico in naredil tam prav tako, le da je držal zdaj z levico krajec rjuhe, ki ga je prej vlačil po rži. Žito, ki mu je bila požeta binkoštna rosa, v mlino ni dalo moke, in če si ga pokladal živini, je ostala mršava. Od tedaj je v Zilji na binkošti vsak kmet na vse zgodaj na svojih njivah. V Cemsniku je žela »baoa« na binkoštno nedeljo pred zoro roso z dlano; v krški okolici pa so tudi čarovnice razgrinjale v noči binkoštno soboto na ne-

deljo rjuhe po polju in odvzele žitu »ple-njanje«. Isto velja še zdaj za binkoštno ponedeljek v št. Juriju pod Kumom.

Binkoštna rosa ima tudi zdravilno moč. Na »risalsko« nedeljo se umivajo žene v rosi, da so bele in lepe. V Saški dolini velja to le za dekleta. Kdor hoče biti lep, naj se umije na binkošti z rženo roso tako zgodaj, dokler ni še čarovnic na polju; če bi prišel prepozno, bi ga čarovnice raztrgale. Na Blokah govori dekle, ki se umiva na binkošti z roso:

O, preljuba binkoštna rosica,
daj, da lepa bodo moja lica!

Prav tam se je poslužilo moči binkoštno rosice dekle, ki se ji je odtujeval fant, pa je v temi zajela kravjak sosedove Lisice in je bila potem po vsem obrazu lisasta in je v remisli izgubila fanta. Enaka nezgoda se je zgodila Ziljanki, ki je miže roso žela in si mazala oči: »Sveta rosica, na binkoštno nedeljo, da bi me nikoli oči ne bolele!« Šele po tretjem potegu preko oči se je razhudila: »Preklete, tu je pa kravjak!« V Savinjski dolini postane dekle le tedaj lepo, če se umiva z binkoštno roso v času, ko zveni jutrnica, in na takem mestu, kjer je slišati zvonjenje treh cerkva. Pege izginejo z obraz tistemu, ki se umije z binkoštno roso. V št. Juriju in drugod se mora umiti z roso na binkoštno ponedeljek, v Lendavi pa na binkoštno nedeljo s pšenično roso, nakar mora steči domov, ne da bi se ozrl. Da pa peg kdo ne dobi, se mora umiti s pšenično binkoštno roso v okolici Laškega v času, ko zveni jutrnica. Čarovnice, ki delajo na binkošti škodo pri živini, spozna, kdor si obleko narobe

obleče. Neki pastir v Črnem vrhu pri Idriji je tako spoznal vse čarovnice, ki so mu molze krave, pozabil pa je obrniti en žep in zaradi tega ga je opazila čarovnica in zaklicala drugim: »aržet, aržet!« (žep). Dekle more tudi izvedeti za svojo ga bodočega moža, če si nabere na binkoštno soboto devet vrst cvetic, jih zveže v šopek in si ga položi, ko gre spat, pod zglavje. Od časa, ko je nabrala šopek, ne sme več spregovoriti, v sanjah se ji potem prikaže bodoči mož. V Ljutomerski okolici pa si postavi dekle na binkoštno soboto posodo vode, brisačo in molitvenik k postelji. Ko se zmrči, ne sme več spregovoriti, tedaj gre na vrt, kjer si utrga tri različne cvete. Ko stopi pri tem preko praga, se mora prekrizati in misliti le na to, kdo bo njen mož. Iz vrta se mora dekle vrniti po drugi poti in skozi druga vrata, pred posteljo pa si pljuskniti trikrat vodo v obraz, nerabljeno brisačo položiti pod svoje zglavje, nanjo molitvenik, na tega pa tri utr-gane rože. V spanju se ji prikaže ženin.

Jutro na binkoštno ponedeljek imenujejo na Blokah »sveto jutro«. Še preden zavrvi na »sveto jutro« jutrnico, hiti gospodinja k studencu ali k izvirku in zajame vodo. S to vodo so gospodinje svoj čas zamesile hlebček kruha, ki je bil za vse leto namesto kvasa; kruh, ki so mu dodali ta kvas, je bil zdrav in je teknil kakor noben drug. Tudi na Korškem so prepričani, da je binkoštna rosa dobra za kvas za vse leto. V Meziški dolini se na binkoštno nedeljo spreminja voda v vino. Iz izvirkov, ki pritečejo naravnost iz skale, teče v tem času tako dolgo, da zmoliš očenaš, vino, prav tako dolgo pa teče tudi zlato in srebro. Šumic, ki teče skozi Mežico in se izliva v Mežo, daje v tem času samo vino.

Na binkošti mora biti pšenica pleta, ker gre tedaj k maši. Binkoštno blato — je leto bogato.

tako v Avstriji kakor pozneje v Jugoslaviji ohranil posebno konservativno.

Reforme, ki jih je uvedel in izvedel Kemal med muslimani v svoji državi, so ostale za ta muslimanski življenj tuje. Način družabnega življenja je v Bosni ostal nadržanjski, čeprav je v Kemalovi Turčiji bilo uvedeno moderno rodbinsko pravo. Čeprav so se na primer celo v nekaterih albanskih krajih oprile koristnih reform, so bosanski muslimani še nadalje obdržali vse svoje konservativne navade in zamudili ugodno priliko, da bi se postavili v vrsto z naprednejšimi skupinami Mohamedove vere.

E.I.A.R. RADIO LJUBLJANA

Sreda, 4. junija. 7.30: Poročila v slovenščini. 7.45: Slovenska glasba. 8: Napoved časa iz Rima, nato slovenska glasba. 8.15: Poročila iz Rima. 12.30: Poročila v slovenščini. 12.45: Operetna glasba. 13: Napoved časa in poročila iz Rima. 13.15: Uradno vojno poročilo v slovenščini. 13.17: Koncert pod vodstvom Mo Vittorio Maciocio. 14: Poročila iz Rima. 14.15: Pisana glasba pod vodstvom Mo. Fragna. 14.45: Poročila v slovenščini. 17.15: Orkester Cetra pod vodstvom Mo Marzizza. 19: Govorno italijanski! Poučuje g. prof. dr. Stanko Leben. 19.30: Poročila v slovenščini. 19.45: Slovenska glasba. 20: Napoved časa in poročila iz Rima. 20.15: Pevski spored. 20.50: Simfonična glasba. 20.40: (med odmorom poročila). 21.15: Poročila v slovenščini, nato konec oddaje.

Četrtek, 5. junija. 7.30: Poročila v slovenščini. 7.45: Pesmi. 8: Napoved časa iz Rima, nato spored pesmi (gl. zgoraj). 8.15: Poročila iz Rima. 12.30: Poročila v slovenščini. 12.45: Slovenska glasba. 13: Napoved časa in poročila iz Rima. 13.15: Uradno vojno poročilo v slovenščini. 13.17: Orkestralni koncert pod vodstvom Mo. Petralia. 14: Poročila iz Rima. 14.15: Koncert v znamenju iz Nemčije. 14.45: Poročila v slovenščini. 17.15: Italijansko-brazilski koncert v znamenju. 19.30: Poročila v slovenščini. 19.45: Slovenska glasba. 20: Napoved časa in poročila iz Rima. 20.15: Opera glasba. 20.30: Prenos iz Rima. Portugalska glasba. 21: Godalni orkester pod vodstvom Mo. Manno. 21.15: Poročila v slovenščini, nato konec oddaje.

Atene po vojni

Vittorio Curti (»Tribuna«) slika življenje v zasedeni prestolnici Grčije takole: — »Franki« so dobili dovoljenje, da smejo iti iz Pireja v Atene. »To boste gledali!« je z izrazom občudovanja rekel podkastnik svojim ljudem, in ti so se zlikali, oščekali in ocedili, da so bili videti kakor novi. Šel sem za njimi tja gor do rjavkastih ostankov Partenona, kjer pripeka solnce z razbeljenega neba, da kamenje kar poka pod njimi, in se nato vrnil po vijugasti stezi, mehko pokriti z gosto, prožno plastjo prahu. Skržati so cvrkali, in nadležne muhe so se lepile na obraz ter šele tedaj za hipec odletele, kadar si jih prepolnil z medlim zamahom roke.

Pri Paternonu si videl mornarje, črne srcaje, vojake nemškega letalstva, tankovce in dva ali tri fotografe, ki so vtikali glave pod črne prte svojih aparatov in čez pet minut razdeljevali zanikarne slike, na katerih je stal fotografiranec pred velikanskimi ali tisočletji ogledanimi stebri. Kakor da to ne bi zadostovalo, je imela vsaka karta napise v mnogih jezikih: otožen spomin iz časov, ko so se prihajali tujci z vseh koncev sveta... V tesni uličici, kjer so nizke hiše pobeljene z živim anpom, da te kar oči skele od njih fosforne beline, je Luka Ksantis, stodstoten Levantinec, obesil nad svojo krčmo neslovniški napis: »A LA BELLA ITALIA — Vini, birra« ter obljubil gostom slastne makarone s paradizniki. Jojmene, v kakšnem obratnem razmerju je dobri namen z uspehom: testenine, ki imajo rahel okus po zatohlini, izkopane kdo ve odkod in kdo ve kdaj, so razkuhane v kašo, vodeni sok paradiznikov pa začijnen s siadkorjem. Cafiero, paternojski mornar, je globoko užaljen rekel ustrezljivemu krčmarju: »Veš kaj, Luka, ti si mi pravi policaj!« in šel v kuhinjo, da vzame stvar osebno in roke.

Mornarji so potem priznali, da je Cafiero »manj zanič«, a radi prevajajo vendarle poplaknili jedajoč z dvema kozarkoma »mastike«.

Pred grobom grškega Nezanega vojaka stojita na straži evزون in nemški vojak. Prvi je v svojem bleščečem, naškrobljenem belem krilu skoraj droban na pogled, drugi zajeten, čvrst, močnih nog, negiben, kakor da bi se bil zarasel v zemljo. Pred marmornato ploščo leže lavorjevci venci, ki so jih Nemci in Italijani položili na spomenik, potem ko so priznali, da so se Grki dobro bili, da so se krepko upirali in da posel z njimi ni bil lahak.

Srečavajo me tovrni avtomobili in brzi stroji s častniki glavnega štaba; vojaki, ki imajo prost izhod, stopajo počasi po velikih ulicah, kjer je promet strogo urejen; propelerji letal režejo nebesno modrino; tu pa tam stoji redno vrati straža, ki rezko udari s petami, kadar pride častnik mimo nje — a vse to ne zadostuje, da bi vzelo Atenam značaj mesta, ki v silni solnični pripeki dremle ob znožju Partenona, med vrstami cipres, ter se duši v rjasti in vijoličasti barvi, na vročem zraku, ki zaudarja po sežgani travi. Visoke železobetonske hiše so podobne igračkam, če jih primerjaš z razbeljenim kamem razvalin, in avtomobil brže svojo pot, kakor bi hoteli s tem, da ti hitro izginejo izpred oči, popraviti neskladni dojem svoje podobe. Na ladij sem vprašal nekega mornarja, ali so mu bile Atene všeč. Priznal mi je, hkratu pa dodal, da bi moral biti v mestu, ki nase kaj dá, vino boljše, tečaj lire ugodnejši in napisi v italijanski bolj pravilni.

Poroka. Na binkoštno soboto 31. maja sta se poročila g. arh. Viljem Krainer in gđc. Marija Rusova, po rodu iz Loskega potoka. Za priči sta bila g. inž. Mirko Šušteršič, pooblaščen šumski inženjer in nevestin brat dipl. jurist Ciril Rus, sodn. praktikant. Bilo srečno!

Potresi v Turčiji

V anatolskih provincah Denisli in Mugla so čutili v zadnjih dneh močne potresne sunke. V Mugli so bili strahljivi tako močni, da se je pokvaril vodovod. Približno desetina hiš je tako narušena, da so se morali ljudje izseliti.

Muslimani na Balkanu

Muslimanke na šetnji — Donne musulmane a passeggio

Ko so zmagovite italijanske in nemške čete čez prelaze in globoke doline hudournikov prodre na Balkanski polotok, so se borile na tleh, ki so jih pol stoletja krotile turške čete in so bile del vstajalske osmanske države. V današnjih hitro tekočih časih komaj kdaj mislimo na to, da je po mnogih mestih, ki sta jih zdaj zavzele osni državi, še pred 30 leti vihrala zastava s polmesecem. Države, ki so si delile osmansko dediščino, so v teku svoje vladavine hotele sicer izbrisati sledove, ki jih je vtisnila deželi turška posest, vendar jim je v mnogih primerih to deloma uspelo. Razumljivo je, da se sledovi 500letnega skupnega življenja in skupne zgodovine ne dajo hitro iztrebiti, toda različni narodi, ki naseljujejo polotok, so imeli veliko odporno moč. Mnoge njihove značilnosti in običaji so se kljub stoletnemu suženstvu ohranili nedotaknjeni. To lahko opazujemo na vsakem koraku. Najznamenitejši v tem pogledu pa je jedilni list balkanskih narodov. Treba je potovati samo skozi posamezne vasi in mesta in poznavelec dežele bo takoj vedel, katere narodnosti in kakšne vere je prebivalstvo.

Na Balkanu je islam najvidnejši ostinek turške vladavine v teh deželah. Z osvoboditvijo polotoka po osmanskih Turkih v 14. in 15. stoletju je postal islam tudi oficijelna državna vera. Podjarmljenih narodov sicer niso sili, da prevzamejo novo vero, in so lahko ostali zvesti krščanstvu. Toda povsod so zdaleč mošeje za turško-islamsko vladajočo kasto in spreminjali cerkve v mohamedanske molitnice. Vladajoča kasta ni ostala osamljena pri svoji veri, ampak se je kmalu pomnožila s turškimi naseljenci, uradničtvom in z domačim ljudstvom, ki je posamezno in v sku-

pinah v mnogih krajih prestopilo v novo vero. Če se je sredi prestolnega mesta Madžarske do današnjih dni ohranil grob mohamedanskega svetnika Gil Babe kot nekaka božja pot muslimanov, potem se ne smemo čuditi, da stoji na Balkanu še v vsakem večjem mestu mošeje in cerkvene občine muslimanov.

Najmočnejše so muslimani bili zastopani v bivši Jugoslaviji. Bilo jih je 1.5 milijona. Predvsem so bili naseljeni v Južni Srbiji, Makedoniji, deželah, ki so bile po balkanski vojni odvzete Turkom, in v Bosni in Hercegovini. Poleg četr milijona Turkov, ki so večinoma naseljeni v dolni Vardarja, so najštevilnejši, in sicer štejejo precej več kakor pol milijona, muslimani, ki govorijo srbski jezik. Naseljeni so v Bosni, čije dobro tretjino celotnega prebivalstva tvorijo. V tej deželi je po letu 1500 pristopilo vse domače plemstvo k islamu. Mnogi odlični državniki turškega cesarstva so izšli iz njihovih vrst. Po številu tretji so muslimani albanskega porekla, ki žive v mnogih krajih ob meji Albanije.

Albanski narod, ki živi v mejah svoje kraljevine, versko ni enoten. Na severu dežele prebivajo plemena, ki so rimskokatoliške vere, na jugu pa večina prebivalstva pripada ortodoksnim cerkvi. Večina prebivalstva Albanije pa je muslimanska, in sicer so muslimani naseljeni pretežno v sredini države. Kakor so sprva Albanci hrabro in vztrajno branili svojo svobodo proti osmanskem orožju, tako so pozneje bili pomembna opora osmanske države vse dotlej, dokler je imela moč na Balkanu. Veliko je število Albancev, ki so se povzpeli do vodilnih mest v armadi in v upravi.

Tudi v Bolgariji število muslimanov ni majhno. Pred 20 leti so jih cenili na tri četr milijona, od katerih je bila pretežna večina turškega porekla. Mimo njih je tudi še manjša skupina bolgarsko govorečih muslimanov, tako imenovani Pomakov, v Bolgariji živi tudi manjša skupina turško govorečih kristjanov (Gagavzi). Turško-muslimanska manjšina pa se zaradi izseljevanja v Turčijo iz leta v leto krči. Kot kuriozum naj omenimo precejšnje število muslimanskih ciganov, ki žive razen v Bolgariji tudi v bivši Jugoslaviji.

Najmanj muslimanskega prebivalstva ima danedan Grčija. Albanci, ki prebivajo v njenih mejah, so vsi grško-katoliški. Številni Turki, ki so bili naseljeni posebno v zapadni Trakiji, pa so se po sporazumu med Grčijo in Turčijo izselili, tako da je turška manjšina v Grčiji odtlej maloštevilna.

Zamotanim narodnostnim in verskim odnošajem na Balkanu je vtisnila pečat turške preteklosti še muslimanska vera. Ljudska pooblastnost je med narodi zakoreninjena. Viden znak specifično verskega zamaknenja je derivo. Prihod zapadne civilizacije med pravovernimi muslimanski svet je vplival v posameznih krajih v različnem tempu in obsegu. Glavni okrajji islama na Balkanu so v njegovih najbolj nepristopnih predelih. Na drugi strani pa se je islam ohranil tudi v Bosni, čeprav je ta dežela pod avstrijsko oblastjo bila priljubeno zgodaj navezana na ožji stik in vpliv zapada. Toda prav dejstvo, da se je muslimansko prebivalstvo nahajalo pod političnim vodstvom kristjanov, je bilo vzrok, da se verska vprašanja niso načenjale. To je vodilo tako daleč, da se je v teh deželah islam

Ljanko Igorov:

Pomlad pod oknom

Kadar zaslišim besedo pomlad, vidim pred seboj krasno naravo, mladost, veselje, in ljubezen. Zdi se mi nemogoče, da bi lahko mislil ali celo storil človek spomladi, ko vse kipi, in greje sonce, kakšno slabo dejanje.

Tu dni sem doznal, da je že prišla pomlad, kajti na lasišču se mi je začel nabirati prhljaj in tudi lasje mi že izpadajo. In tudi kri, ki se mi je vrla iz nosa, mi je naznanila, da prihaja pomlad. Zadnjič sem pospravil pisalno mizo in urejal tistih nekaj knjig, ki predstavljajo moje knjižnico. Pri takih stvareh se zamudim vedno zelo dolgo. Ne zaradi dela, marveč se ne morem ločiti od raznih razglednic, spominov iz preteklosti, slik, knjig in še raznih mnogih, silno zanimivih stvari. Prepričan sem, da imamo vsi ljudje to veselje.

Naletel sem na sveženj rjavih in starih slik. Gledal sem jih po vrsti: oče in stric, podčastnika c. kr. mornarice. Oba z brki, kakršne so nosili takrat. V desnih rokah cigareto, z levima se oprjemljeta bodala. Zunanji nogi pomaknjeni za malenkost naprej in vstran. — Potem oče in mati na poročni dan. Mati mlada, vitka punčka v čipkasti, beli obleki z visokim ovratnikom. Teta in jaz praviva o takih ovratnikih, da so takšni, da bi se lahko huduč obesil nanje. — Oče zdaj zatruje, da je bil »kot fant« vedno okusno in lepo oblečen. Mati pa:

»O, dokler te nisem jaz dobila v roke, ni bilo videti nikjer tistega tvojega okusa.«

Sicer pa je bil že v svojem šestindvajsetem letu skoraj popolnoma plešast. Hipoma se pogledam v zrcalo in zapazim globoke zalive pleše na obeh straneh.

Nič zato, kje je zapisano, da mora imeti vsak možki bujne lase? — Sicer sem pa kar v redu dečko,« si rečem, čeprav ne mislim čisto resno.

Na drugi sliki spet oče. Skupina c. kr. finančarjev z visokimi, zoprnimi pokrivali. — Potem jaz — enajstmesečnik. Debel ko prašiček in zlatolas. Golega so me polčili na zofo, mama mi je pokazala novo igračko in fotograf je pritisnil. — Na naslednji skoraj popolnoma slepa nona, materina mama. Na glavi ruto, okoli ramesi pied. — Potem materina sestra Tonca s kitami skoraj do tal, lepe postave in snežnobelih zob. — Potem pa, ko da bi gledal v zrcalu samega sebe: materin brat Francej. V sukniču z nazvnotno zavahanim ovratnikom, s starih klubokom in raztrganim trakom okoli. Nos, celo, obrvi, ko moje. — Mati mi je večkrat pravila o njem:

Prikupen fant je bil, vsi so ga imeli radi. Dekletom je bil zelo všeč. Spominjam se še neke iz Dobravej, ki se je večkrat oglasila pri nas doma, kadar je šla mimo, in prosila korec vode... Tudi prijatelj je imel mnogo, vedno so hodili ponj, da so šli na vas. Naša mama mi je vedno branila: »Nikamor ne hodi, Francej. Doma ostani, doma je najlepše. Se prehladeš. Mati pa:

dil se boš, ko si tako slaboten in šibek. Ko boš bolan, ne bo nihče več hodil pote; takrat ostane samo mati. Le poslušaj me in nikamor ne hodi!« Pa kaj, ko je mladost norost. Saj si ti ravno tak, saj te ne morem nikoli obdržati doma. — No, nekega zimskega večera so šli spet na vas. Ko so pouk pod oknom, jih je obšla stara Podliskouka: »Jest vm bm pej dala, preklete duše, se boste vangavli podi volknom!«

Polno vedro ledeno mrzle vode je zllla nanje. Na Francejina je moralo pasti dobršen del, zakaj, ko je prišel domov, je imel obleko čisto strjeno. Po tistem je obšel. Semtertja ga je obiskal kdo prijatelj, toda vedno bolj poredkoma. »Oh, mama, zakaj vas nisem ubogal?« je večkrat dejal. Strašno se mi je smilil, revež. — Ravno tak je bil ko ti. — No, spomlad, ki je junaj vse cvetelo in dišalo in so ptički tako lepo peli, je že vedel, kaj mu je namenjeno.

Nepretgroma je zrl skozi okno v bradce, kjer je na cvetoči cimbori pel slavec. Kadar je zletel na sosedove topole ali pa je izglnil še kam dalje, je vedno vzdihnil: »Da, da, beži, ker sluti — smrt...« Umiral pa je z besedami: »Oh, zunaj je vse tako lepo, vse cvete in diši, jaz pa — umiram...«

Res, slavec se ni varal, bal se je smrti in je zbežal.

Kadar se spomnim strica Francejina in še najine sličnosti, mi ni prijetno pri srcu.